

Η λέξη Door=Δορά(δέρμα) είναι πανάρχαια Ελληνική λέξη και φανερώνει την ιστορία του ανθρώπου εδώ και χιλιάδες χρόνια

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Μέρος Δ

Οι Κατοικίες της Παλαιολιθικής και Νεολιθικής εποχής, γ'

Είναι και αυτή μια τυπική μορφή κ. της Αφρικής, μολονότι εμφανίζεται και σε ορισμένα μέρη της Ωκεανίας, της Μαλαισίας και της Νότιας Αμερικής. Στην Αφρική συναντάται στις σουδανικές και στις νότιες σαβάνες και είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Αιθιοπία. Η στέγη της καλύβας αυτής αποτελείται γενικά από χόρτο ή φύλλα, ενώ οι τοίχοι κατασκευάζονται είτε με πασσάλους μπηγμένους στο έδαφος και επιχρισμένους με πηλό ή με πλίθες από πηλό είτε με χτιστούς τοίχους. Το πιο απλό παράδειγμα τετράγωνης καλύβας είναι ένα στοιχειώδες καταφύγιο, το οποίο απαρτίζεται από δύο πλαίσια φύλλων ενωμένων κατά μήκος της επάνω πλευράς. Μια τέτοια στοιχειώδης κατασκευή είναι αρκετά συνηθισμένη μεταξύ των Σεμάνγκ της Μαλαιϊκής χερσονήσου και μεταξύ των κατοίκων των νήσων Ανταμάν. Εφαρμόζοντας την ίδια αρχή οι ιθαγενείς πολλών νησιών της Μελανησίας, που είναι καλύτεροι τεχνίτες, κατασκευάζουν καλύβες πολύ πιο μεγάλες και πιο ανθεκτικές. Αντίθετα, στην Ινδονησία η στέγη έχει μικρότερη κλίση και στηρίζεται σε τέσσερις πασσάλους δημιουργείται έτσι ένα είδος στεγαστρου χωρίς τοίχους. Αλλού πάλι η στέγη, με πλευρές που έχουν μικρή ή μεγάλη κλίση, στηρίζεται σε κάθετους τοίχους. Αυτός είναι ο πιο εξελιγμένος τύπος τετράγωνης καλύβας και συναντάται στην Ωκεανία, στη Μαλαισία και σε διάφορες ηπειρωτικές ζώνες της νοτιοανατολικής Ασίας.

Στη Νότια Αμερική, η τετράγωνη καλύβα είναι διαδεδομένη κυρίως μεταξύ των αυτόχθονων πληθυσμών της Βενεζουέλας, της Κολομβίας και της Βραζιλίας. Στην Αφρική συναντάται σε μια λωρίδα που αρχίζει από την ανατολική ακτή, διέρχεται από την περιοχή των τροπικών δασών και φτάνει έως την παράκτια δυτική ζώνη, στο ύψος της Γουινέας. Σε πολλές περιπτώσεις η καλύβα δεν στηρίζεται απευθείας στο έδαφος, αλλά πάνω σε πασσάλους. Η χαρακτηριστική αυτή κατασκευή είναι κοινή στη Μελανησία, στην Ινδονησία, στη Μυανμάρ και στην Ινδοκίνα, όπου έχει και το σχήμα της τετράγωνης καλύβας. Αντίθετα, σε άλλες γεωγραφικές περιοχές, οι ψηλές κατασκευές πάνω σε πασσάλους είναι σπανιότερες και έχουν γενικά κυκλικό σχέδιο, όπως συμβαίνει σε μερικές παράλιες ζώνες και ποτάμιες λεκάνες της Αφρικής αλλά και σε ορισμένα μέρη της τροπικής Αμερικής. Σκοπός των πασσαλώσεων αυτών ήταν να προσαρμοστεί η κ. στις ιδιότητες συνθήκες κλίματος και τοπογραφίας. Στην Ελβετία, κατά τη διάρκεια του λεγόμενου λιμναίου πολιτισμού της νεολιθικής εποχής, κατασκευάζονταν ολόκληρα χωριά πάνω σε ψηλούς πασσάλους στα νερά ή στις όχθες των βάλτων και των λιμνών, επειδή τα πυκνότατα δάση που υπήρχαν

την εποχή εκείνη στις γύρω περιοχές δεν άφηναν διαθέσιμο χώρο για ανθρώπινες κ. Παρόμοιες συνθήκες ανάγκασαν τη δημιουργία πασσαλωτών κ. σε ορισμένους πρωτόγονους πληθυσμούς της εποχής μας. Σε άλλες περιπτώσεις ο τύπος αυτός κατασκευής οφειλόταν κυρίως στην ανάγκη να αποφευχθεί η υγρασία του εδάφους, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι είναι πολύ διαδεδομένος στην υγρή τροπική ζώνη. Αντίθετα, η ανάγκη άμυνας εναντίον επιθέσεων ζώων και ανθρώπων φαίνεται να έχει μικρότερη σημασία ως κίνητρο χρησιμοποίησης πασσάλων και παρατηρείται μόνο περιορισμένα.

Τετράγωνες καλύβες πάνω σε πασσάλους –τις δραγασιές δραγατσούλες– κατασκευάζουν οι χωρικοί των νήσων του Ιονίου, της Πελοποννήσου και αλλού για την επιτήρηση των κτημάτων τους κατά το καλοκαίρι, που είναι και η εποχή της συγκομιδής σκηνής. Ο τύπος αυτός κ. διαφέρει από τους άλλους, γιατί τα υλικά που τον αποτελούν μπορούν εύκολα να αποσυναρμολογηθούν και να μεταφερθούν αλλού. Το ιδιότυπο αυτό χαρακτηριστικό συνδέεται με μια ουσιαστική πλευρά της ζωής των λαών που χρησιμοποιούν τη σκηνή ως μόνιμη ή εποχιακή κ., την ανάγκη συχνών μετακινήσεων για την αναζήτηση νέων βοσκοτόπων ή πλουσιότερων κυνηγότοπων.

Η σκηνή είναι πράγματι η τυπική κ. των νομάδων που ζουν στις στέπες ή στην

τούνδρα. Η μορφή αυτή κ. είναι περισσότερο διαδεδομένη στην Αμερική, στην Ασία και στην Αφρική. Υπάρχει ωστόσο και στην Ευρώπη ένας λαός που χρησιμοποιεί τη σκηνή ως θερινή κ.: οι Λάπωνες των βόρειων ζωνών της Φιλανδίας, της Σουηδίας και της Νορβηγίας. Η λαπωνική σκηνή αποτελείται από πασσάλους τοποθετημένους σε σχήμα κώνου, ο οποίος στηρίζεται σε ένα εσωτερικό πλέγμα από ξύλα λυγισμένα σε ημικύκλιο η επένδυση είναι από δέρμα τάρανδου ή από ύφασμα. Όμοια με τη λαπωνική, αλλά πιο απλή και πιο ελαφριά, είναι η σκηνή που χρησιμοποιούν το καλοκαίρι οι Εσκιμώοι της Αλάσκα και του Καναδά. Νοτιότερα, στην Αμερική, οι ινδιάνικες φυλές που ζούσαν έως τον 19ο αι. στις μεγάλες πεδιάδες των ΗΠΑ και του Καναδά κατοικούσαν, πριν προσαρμοστούν στον τρόπο ζωής των αποίκων, σε μια σκηνή που ονόμαζαν τιπί. Η σκηνή αυτή ήταν κατασκευασμένη με ένα κάλυμμα από δέρματα βούβαλων, τεντωμένο πάνω σε έναν κωνικό σκελετό από πασσάλους που διασταυρώνονταν στην κορυφή. Οι πάσσαλοι ήταν τοποθετημένοι έτσι ώστε στο σημείο συνάντησής τους να υπάρχει ένα άνοιγμα για την έξοδο του καπνού. Η είσοδος, πολύ χαμηλή, βρισκόταν προς την ανατολή και έκλεινε με μια δερμάτινη κουρτίνα. Συχνά η τιπί ήταν βαμμένη με ζωηρά χρώματα.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή

Τετράγωνες καλύβες πάνω σε πασσάλους –τις δραγασιές δραγατσούλες– κατασκευάζουν οι χωρικοί των νήσων του Ιονίου, της Πελοποννήσου και αλλού για την επιτήρηση των κτημάτων τους κατά το καλοκαίρι, που είναι και η εποχή της συγκομιδής.